

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Hany Veberové a soudců JUDr. Jitky Hroudové a Mgr. Marka Bedřicha a v právní věci žalobkyně: **Bc. E. K.**, bytem Z., L., zastoupené JUDr. Josefem Vrabcem, advokátem se sídlem Dobřichovice, Jiráskova 378, proti žalovanému: **Česká republika, Celní správa České republiky, Generální ředitelství cel** se sídlem Praha 4, Budějovická 7, o žalobě proti rozhodnutí ředitele odboru 40 generálního ředitele cel ve věcech služebního poměru č.j.:20971/2009-900000-401

t a k t o:

- I. **Rozhodnutí generálního ředitelství cel ze dne 22.9.2009, č.j. 24922-3/2009 se zrušuje a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.**
- II. **Žalovaný je povinen nahradit žalobkyni náklady řízení ve výši 9.200,- Kč do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám právního zástupce žalobkyně JUDr. Josefa Vrabce, advokáta.**

O d ů v o d n ě n í:

Žalobkyně se žalobou podanou u Městského soudu v Praze domáhá zrušení rozhodnutí generálního ředitele, Generálního ředitelství cel, kterým bylo změněno rozhodnutí ředitele odboru 40 personálního vzdělávání a zdravotní péče Generálního ředitelství cel č.j.:20971/2009-900000-401 ze dne 23.6.2009 o uložení povinnosti uhradit náklady spojené se studiem a to tak, že se ve výroku k úhradě ukládaná částka 44.609,-Kč nahrazuje částkou 42.556,-Kč.

Žalobkyně namítá, že s úlevami spojenými se studiem začala studovat až od 8.1.2008. Předtím studovala bez poskytování služebního volna. Její závazek k setrvání ve služebním

poměru po skončení studia proto činil toliko 169 dnů, odpovídající době trvání studia, po kterou jí bylo poskytováno služební volno. Tento závazek tedy splnila 11.1.2009. Žalobkyně již v odvolání vytýkala služebnímu funkcionáři, že rozhodnutí o studijních úlevách vydané k datu 8.1.2008 nemohlo mít retroaktivní povahu a služební funkcionář se tedy nesprávně domníval, že má platnost i na vztahy, které existovaly před jeho vydáním. Žalobkyně poukazuje na to, že v právní úpravě služebního poměru odpovídá právu jednoho subjektu povinnost subjektu druhého. Žalobkyně nesouhlasí se závěry služebních funkcionářů, že její povinnost k setrvání ve služebním poměru měla vzniknout za dobu, kdy jí ze strany celní správy nebyly a ani nemohly být poskytovány žádné úlevy. Poukazuje na to, že po ukončení studia při výkonu služby má příslušník ve vztahu k bezpečnostnímu sboru povinnost a to jednak dle § 74 odst. 1 je povinen setrvat po ukončení studia ve služebním poměru po dobu odpovídající době trvání studia a podle odstavce 2, pokud svou povinnost setrvat ve služebním poměru dle odstavce 1 nesplní, je povinen uhradit bezpečnostnímu sboru náklady spojené se studiem. Nesouhlasí se závěrem žalovaného, že neumožnění poskytování studijního volna v letech 2005 a 2006 s přezkoumávaným případem nesouvisí, neboť žalobkyni v té době studijní volno poskytováno nebylo, a nebyly tudíž na studium vynakládány žádné náklady, které by nyní byly napadeným rozhodnutím požadovány. Obě rozhodnutí žalovaného považuje v důsledku shora uvedených námitek za nezákonná.

Žalovaný ve vyjádření k podané žalobě odkázal na obsah napadeného rozhodnutí a poukázal na to, že dle § 74 odst. 1 zákona o služebním poměru, povinnost celníka, jemuž bylo uděleno/ poskytnuto studijní volno k setrvání ve služebním poměru po ukončení studia při výkonu služby odpovídá skutečně a celé době trvání studia, tedy době od zahájení studia do jeho ukončení, nikoli pouze době, po kterou bylo umožněno čerpání studijního volna. Poukázal na to, že pro domněnku žalobkyně nemá zákon žádnou oporu. Zákon o služebním poměru stanoví pouze omezení celkové částky nákladů v § 74 odst. 3, neříká logicky, v jakém rozsahu (v návaznosti na délku studia) má příslušník studijní volno čerpat (to záleží na příslušníkovi) – pouze stanoví podmínky pro jeho čerpání. Pokud čerpal studijní volno v malém rozsahu, vzniká mu i přesto povinnost setrvat po ukončení studia ve služebním poměru po celou dobu odpovídající trvání studia a nijak se mu s přihlédnutím k menšímu čerpání volna náklady ukládané k náhradě neupravují. Podpůrně odkázal na znění ustanovení § 143 odst. 1 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce ve znění pozdějších předpisů, které umožňuje stanovení závazku setrvat v pracovním poměru po ukončení studia v rozsahu až 5 let, a to bez jakékoli vazby na rozsah doby studia pokrytou kvalifikační dohodou (dobu poskytování studijních úlev). Námitku žalobkyně o možné retroaktivitě napadeného rozhodnutí žalovaný odmítl, neboť žalobkyni žádná povinnost zpětně stanovena nebyla. Služební funkcionář pouze vycházel z pravomocného rozhodnutí o udělení studijního volna, kterým byly žalobkyni stanoveny podmínky poskytování studijních slev v souladu se žádostí žalobkyně ze 7.11.2007 i s příslušnými ustanoveními právních předpisů. Při výpočtu nákladů spojených se studiem požadovaných po žalobkyni s odkazem na znění § 74 odst. 1 zákona o služebním poměru vycházel ze skutečné délky trvání studia žalobkyně, která činila 999 dnů, tedy od 1.10.2005 do 25.6.2008. Ke dni skončení služebního poměru 30.6.2009, splnila žalobkyně ze svého závazku 370 dnů. Zbylým 629 dnům s ohledem na náklady vynaložené na vzdělání žalobkyně ve výši 67.589,-Kč odpovídá poměrná částka nákladů ve výši 42.556,-Kč, která byla žalobkyni rozhodnutím o nákladech na vzdělání změněným rozhodnutím o odvolání uložena k úhradě.

Žalobkyně využila svého práva podat repliku k vyjádření žalovaného, ve které zásadně nesouhlasila se závěry služebního funkcionáře a poukázala na to, že příslušníkovi, který čerpá úlevy po dobu tří a více let, je pochopitelně poskytnuto nesrovnatelně vyšší plnění, než

příslušníkovi za dobu necelého půl roku. Upozornila na to, že ustanovení § 143 zákoníku práce pojednává o platu zaměstnance a nelze ho tedy v daném případě aplikovat. Nelze dle jejího mínění aplikovat ani § 234 odst. 1 zákoníku práce. Žalobkyně setrvala na své námitce, že v případě rozhodnutí žalovaného jde o retroaktivitu, neboť rozhodnutím se požaduje splnění závazku k setrvání ve služebním poměru i za dobu před uvedeným datem. Svým rozhodnutím uhradit náklady vynaložené na studium, které jsou ekvivalentem splnění jím požadovaného závazku, dal žalovaný najevo, že rozhodnutí o studijních úlevách přičítá zpětné účinky, které rozhodnutí mít nemůže. Ani argument, že žalobkyně o poskytování studijních úlev požádala 7.11.2007 nedokazuje, že by požadovala úlevy již od roku 2005. Tyto úlevy není možno nejen právně, ale ani fyzicky zpětně čerpat.

U jednání soudu účastníci setrvali na svých dosavadních stanoviscích. Žalobkyně navíc uvedla, že požadovanou částku již uhradila.

Ze správního spisu předloženého žalovaným správním úřadem soud zjistil následující pro rozhodnutí ve věci podstatné skutečnosti:

Žalobkyně dne 1.9.2005 požádala Generální ředitelství cel o uzavření dohody o rozšíření nebo zvýšení vzdělání s tím, že doba studia bude trvat tři roky od 9.9.2005. Dne 30.9.2005 sdělil ředitel odboru 40 žalobkyni, že vzdělání získané absolvováním studia na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně v bakalářském studijním programu speciální pedagogika, obor speciální pedagogika, nemůže být pro výkon její funkce referenta pátrání ve služebním poměru využitelné, a proto s ní nemůže odbor 40 uzavřít dohodu o setrvání ve služebním poměru a poskytování studijních úlev. Dne 13.2.2006 podala žalobkyně další žádost o uzavření dohody o rozšíření nebo zvýšení vzdělání dle § 64 zákona o služebním poměru, kterou vzhledem k požadavkům kladeným na celníky zařazené na oddělení 322 GRČ doporučil služební funkcionář vyhovět, ale dne 15.3.2006 obdržela žalobkyně další sdělení ředitele odboru 40, který opět sdělil, že její vzdělání nemůže být pro výkon její funkce využitelné, a proto k uzavření dohody o setrvání ve služebním poměru a poskytování studijních úlev nemůže dojít. Dne 7.11.2007 žalobkyně podala další žádost o uzavření dohody a zvýšení vzdělání formou studia při výkonu služby s tím, že již úspěšně absolvovala čtyři semestry a šestý semestr v roce 2008 je státnicový. Dne 14.11.2007 jí ředitel odboru 40 sdělil, že je ustanovena na služebním místě referenta podpory pátrání v šesté tarifní třídě, na kterou je předepsáno střední vzdělání s maturitní zkouškou, které splňuje, a proto dohodu se žalobkyní uzavírat nebude. Rozhodnutím Generálního ředitelství cel, ředitele odboru 40 personálního vzdělávání a zdravotní péče ze dne 7.1.2008, č.j.: 2007/8018/40 bylo žalobkyni dnem 8.1.2008 uděleno služební volno ke studiu v rozsahu stanoveném v § 73 odst. 2 písm. b) zákona při studiu při výkonu služby na vysoké škole v bakalářském studijním programu. Z žádosti o poskytnutí studijního volna při studiu na VŠ potom vyplývá, že žalobkyně žádala o poskytnutí studijního volna v měsících leden – červen 2008.

Dne 23.6.2009 bylo žalobkyni rozhodnutím ředitelství cel, ředitele odboru 40 uloženo uhradit náklady spojené se studiem ve výši 44.609,-Kč a to z důvodu, že žalobkyně požádala o ukončení služebního poměru ke dni 30.6.2009, a proto je povinna uhradit celní správě poměrnou část nákladů spojených se studiem - náhradu služebního příjmu za čerpání studijního volna, neboť porušila ustanovení § 74 odst. 1 zákona o služebním poměru. Náklady spojené se studiem žalobkyně činí za leden 2008 - 6 dnů - 10.950,-Kč, za únor 2008 - 3 dny - 5.475,-Kč, za březen 2008 - 7 dnů - 12.775,-Kč, za duben 2008 - 4 dny - 6.980,-Kč a za květen 2008 - 18 dnů - 31.409,-Kč, celkem 67.589,-Kč. Povinnost setrvat ve služebním poměru byla splněna pouze za období od 26.6.2008 do 30.6.2009, tedy 370 kalendářních dnů

z 1.095 kalendářních dnů, po které měla žalobkyně ve služebním poměru setrvat, tedy pouze 34% z celkové doby. Uložil tedy zaplatit žalobkyni částku 44.609,-Kč, což představuje 66% z celkových vynaložených nákladů.

Proti tomuto rozhodnutí podala žalobkyně odvolání, které odůvodnila shodně jako podanou žalobu. O odvolání žalobkyně rozhodl generální ředitel Generálního ředitelství cel napadeným rozhodnutím, kterým změnil původní rozhodnutí ředitele odboru 40 tak, že uložil žalobkyni zaplatit částku 42.556,-Kč. Po shrnutí dosavadního průběhu řízení a obsahu prvostupňového rozhodnutí uvedl, že požadavek žalobkyně, aby daný závazek zahrnoval pouze dobu studia, kdy žalobkyni bylo poskytnuto studijní volno, nemá oporu v právních předpisech. Konstatoval obsah ustanovení § 74 odst. 1 zákona o služebním poměru s tím, že závazek celníka k setrvání ve služebním poměru je vázán na celé studium, bez ohledu na to, zda možnost poskytování úlev tuto dobu celou pokrývala. Odkázal na ustanovení § 61 zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (dále jen zákon o vysokých školách), podle kterého je dobu trvání studia nutno chápat jako dobu ode dne zahájení do ukončení studia. K námitce retroaktivity rozhodnutí uvedl, že žalobkyni zpětně nebyla ukládána žádná povinnost. Nakonec konstatoval, že studium trvalo od 1.10.2005 do 25.6.2008, a protože závazek žalobkyně nečinil přesně tři roky, ale pouze 999 dnů, snížil částku nákladů na částku 42.556,-Kč. Na závěr konstatoval, že neumožnění poskytování studijního volna v letech 2005 a 2006 s přezkoumávaným případem nesouvisí, když za tuto dobu nejsou po žalobkyni požadovány žádné náklady.

Městský soud v Praze přezkoumal žalobou napadené rozhodnutí a jemu předcházející řízení před správními orgány obou stupňů z hlediska žalobních námitek uplatněných v podané žalobě, při přezkoumání pak vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době vydání napadeného rozhodnutí (§ 75 s.ř.s) a věc posoudil takto:

Mezi účastníky je sporné, zda vznikla žalobkyni povinnost k zaplacení poměrné části nákladů spojených se studiem z důvodu, že požádala o ukončení služebního poměru dříve, než uplynula doba odpovídající celé délce studia žalobkyně, ačkoli žalobkyni bylo poskytnuto studijní volno pouze v šestém semestru.

Podle § 73 odst. 2 písm. b) zákona o služebním poměru lze příslušníkovi na jeho žádost udělit studijní volno při studiu při výkonu služby na střední škole, vyšší odborné škole nebo vysoké škole, které je nezbytné pro výkon služby na vysoké škole v bakalářském, magisterském nebo doktorském studijním programu anebo programu celoživotního vzdělávání mj. v rozsahu

1. nezbytně nutném k účasti na studijních soustředěních a konzultacích,
2. 14 dnů v každém akademickém roce
3. 2 dny na přípravu a vykonání každé zkoušky
4. celkem 40 dnů na přípravu a vykonání státní závěrečné zkoušky v bakalářském studijním programu.

Podle § 74 odst. 1 věty druhé zákona o služebním poměru příslušník, kterému bylo poskytnuto služební volno podle § 73 odst. 2, je povinen setrvat po ukončení studia ve služebním poměru po dobu odpovídající době trvání studia.

Podle § 74 odst. 2 téhož zákona nesplní-li příslušník povinnost setrvat ve služebním poměru po dobu uvedenou v odstavci 1, je povinen uhradit bezpečnostnímu sboru náklady spojené se studiem nebo studijním pobytem. Povinnost uhradit náklady mu vznikne i tehdy, jestliže jeho služební poměr skončí v průběhu studia.

Mezi účastníky je nesporné, že žalobkyni bylo poskytnuto studijní volno pouze za období od ledna do června 2008, když jejím předchozím žádostem o uzavření dohody o rozšíření nebo zvýšení vzdělání nebylo ze strany žalovaného vyhověno. Je tedy zřejmé, že žalobkyně vystudovala 5 semestrů studia bez zásluh zaměstnavatele, který jí neposkytoval po tuto dobu žádné výhody.

Z ustanovení § 74 odst. 2 věta druhá vyplývá souvislost s ustanovením § 73 odst. 1, dle kterého lze udělit „služební volno při studiu“. Pokud pak zákon dále uvádí, že je příslušník povinen setrvat po ukončení studia ve služebním poměru po dobu odpovídající době trvání studia, je dle soudu nutno tuto část ustanovení vyložit tak, že jde pouze o tu dobu studia, po kterou bylo příslušníkovi umožněno čerpat služební volno. Nelze opomenout, že závazek příslušníka setrvat ve služebním poměru po ukončení studia je vázán na skutečnost, že mu bylo poskytnuto volno ke studiu, a proto dle soudu nelze rezignovat na zjištění, po jako dobu bylo služební volno poskytováno. Ke vzniku tohoto závazku navíc dojde pouze v případě, že zaměstnavatel příslušníkovi studium umožní, mimo jiné i tím, že mu umožní čerpat služební volno právě za účelem studia.

Soud má za to, že doba studia musí být vztažena k době poskytnutí služebního volna, v tomto případě tedy pouze k době od ledna do června 2008. V předmětném případě by bylo zcela v rozporu se smyslem citovaného ustanovení, pokud by žalobkyni byla uložena povinnost vztahující se k celkové délce studia po dobu 6 semestrů, když služební volno jí bylo poskytováno pouze po dobu posledního semestru, navíc za situace, kdy jí všechny předchozí žádosti o poskytnutí služebního volna zaměstnavatel zamítl. Pokud tedy žalovaný uvedl, že zákon o služebním poměru stanoví pouze omezení celkové částky nákladů v § 74 odst. 3, neříká logicky, v jakém rozsahu (v návaznosti na délku studia) má příslušník studijní volno čerpat (to záleží na příslušníkovi) – pouze stanoví podmínky pro jeho čerpání s tím, že pokud čerpal studijní volno v malém rozsahu, vzniká mu i přesto povinnost setrvat po ukončení studia ve služebním poměru po celou dobu odpovídající trvání studia a nijak se mu s přihlédnutím k menšímu čerpání volna náklady ukládané k náhradě neupravují, zdůrazňuje soud, že žalobkyně služební volno nemohla čerpat tak, jak chtěla a jak potřebovala, neboť jí volno nebylo od počátku studia poskytnuto. Vůbec tedy nezáleželo na ní, v jakém rozsahu bude volno čerpat, ale byla nucena volno v menším rozsahu než po celkovou dobu studia čerpat v důsledku toho, že její předchozí žádosti o poskytnutí volna zaměstnavatel zamítl.

V daném případě žalobkyně čerpala služební volno při studiu pouze v šestém semestru, předmětné studium ukončila dne 25.6.2008 a služební poměr skončil ke dni 30.6.2009. Vzhledem k výše uvedenému je zřejmé, že žalobkyně dodržela lhůtu stanovenou zákonem, dle něhož byla povinna setrvat po ukončení studia ve služebním poměru po dobu odpovídající době trvání studia, tedy nejméně po dobu půl roku.

Ze shora uvedených důvodů dospěl soud k závěru, že žaloba je důvodná, proto žalobou napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení (§ 78 odst.1, odst.4 s.ř.s.), ve kterém je žalovaný právním názorem soudu vázán (§ 78 odst.5 s.ř.s.).

Výrok o nákladech řízení je odůvodněn ustanoveními § 60 odst.1 s.ř.s. Žalobkyně byla ve věci samé úspěšná, proto jí přísluší právo na náhradu účelně vynaložených nákladů řízení proti neúspěšnému žalovanému. Náhrada nákladů řízení představuje v dané věci zaplacený soudní poplatek z podané žaloby v částce 2.000,-Kč a náklady právního zastoupení žalobkyně, které tvoří odměna JUDr. Josefa Vrabce, advokáta, za tři úkony právní služby po

2.100,- Kč (převzetí zastoupení, podání žaloby, účast u jednání) podle ustanovení § 7, § 9 a § 11 odst.1 vyhlášky č.177/1996 Sb., advokátního tarifu, a třikrát režijní paušál po 300,-Kč za náhradu hotových výdajů podle ustanovení § 13 odst.3 advokátního tarifu. Celková výše přiznaných nákladů řízení činí 9.200,-Kč, jejichž povinnost k náhradě soud přiznal proti žalovanému k rukám právního zástupce žalobkyně v třicetidenní lhůtě k plnění.

P o u č e n í

Proti tomuto rozhodnutí lze podat za podmínek uvedených v ustanovení § 102 a následujících s.ř.s. u Městského soudu v Praze kasační stížnost, a to ve lhůtě do dvou týdnů po doručení tohoto rozhodnutí k Nejvyššímu správnímu soudu. Podle ustanovení § 105 odst.2 s.ř.s. stěžovatel musí být v řízení o kasační stížnosti zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

V Praze dne 3. listopadu 2011

JUDr. Hana Veberová, v.r.
předsedkyně senátu